

Preporuke za rad u muzeju

- muzejska građa i zbirke
- skupljanje muzejske građe
- čuvanje i zaštita
- obrada muzejske građe
- izlučivanje

Muzejska građa i zbirke

Muzejska građa definirana je čl. 7. Zakona o muzejima te čl. 2., 7., 8. i 9. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Muzejsku građu čine muzejski predmeti koji se ustrojavaju u zbirke muzejskih predmeta.

Zbirku muzejskih predmeta čine skupine predmeta koje su međusobno povezane prema jednome ili više obilježja: materijalu, razdoblju, stilskim obilježjima, autoru, školi, pokretu, temi, osobi, događaju, teritoriju, mediju, tehnici i tehnologiji, određenoj znanstvenoj disciplini, specifičnoj ljudskoj djelatnosti i dr.

Zbirke muzejskih predmeta ustrojavaju se prema jednome ili više prethodno spomenutih obilježja. Zbirke muzejskih predmeta mogu se odlukom stručnog vijeća muzeja preustrojiti u skladu s izjavom o poslanju muzeja.

Fundus muzeja (zbirni fond) čine sve zbirke muzejskih predmeta.

Muzej može ustrojiti odjele, a svaki odjel ima voditelja.

Odjeli se osnivaju prema srodnosti zbirki muzejskih predmeta i prema djelatnostima.

Prema srodnosti zbirki, odjeli se mogu osnovati ako postoje najmanje 2 srodne zbirke.

Prema djelatnostima, odjeli mogu biti dokumentacijski, informatički, edukacijski, konzervatorsko-restauratorski, knjižnica, arhiv, odjel za odnose s javnošću, marketinški i dr.

U slučaju prestanka rada i statusnih promjena muzeja, zaštita i smještaj muzejske građe i muzejske dokumentacije reguliraju se na temelju čl. 20. Zakona o muzejima.

Skupljanje muzejske građe

Skupljanje muzejske građe postupak je stvaranja i popunjavanja zbirki muzejskih predmeta.

Muzejska građa skuplja se s obzirom na materijal, razdoblje, stilska obilježja, autora, školu, pokret, temu, osobu, događaj, teritorij, medij, tehniku i tehnologiju, određenu znanstvenu disciplinu, specifičnu ljudsku djelatnost i dr.

Kriteriji skupljanja muzejske građe jesu kulturno-povijesna, umjetnička i prirodna vrijednost, jedinstvenost, rijetkost, reprezentativnost i drugi kriteriji, a u skladu s poslanjem muzeja.

Načini skupljanja muzejske građe jesu kupnja, darovanje, nasljeđivanje, zamjena i terensko istraživanje.

Muzeji skupljaju samo onu građu koju mogu dokumentirati, čuvati i štititi.

Ako muzej ne može zadovoljiti te uvjete, o tome treba obavijestiti Hrvatsko muzejsko vijeće i osnivača.

Muzej donosi pisani dokument o politici skupljanja koji sadržava načela i kriterije stvaranja i popunjavanja muzejskih zbirki. Dokument mora biti u skladu s izjavom o poslanju muzeja.

Dokument o politici skupljanja muzejske građe razmatra se svakih 5 godina.

Skupljanje izvan objavljene politike muzeja prihvatljivo je samo u iznimnim okolnostima, a u skladu s mišljenjem stručnoga i upravnog vijeća muzeja.

Odluku o nabavi/kupnji, darovanju, nasljeđivanju i zamjeni predmeta za fundus muzeja donosi stručno vijeće muzeja ili povjerenstvo koje imenuje ravnatelj od članova stručnog vijeća.

Odluka se donosi na temelju obrazloženja u pisanom obliku koje daje stručna osoba s područja za koje se predmet nabavlja, a koje sadržava stručnu ocjenu predmeta s obzirom na kriterije skupljanja.

Ako muzej nema odgovarajuću stručnu osobu, stručna ocjena može se zatražiti od stručne osobe unutar Sustava muzeja.

Kad nije moguće sazvati stručno vijeće muzeja ili povjerenstvo, odluku o nabavi predmeta donosi ravnatelj.

Terensko je istraživanje oblik muzejske djelatnosti koju poduzima muzej radi prikupljanja, evidentiranja i zaštite pokretne ili nepokretne kulturno-povijesne, arheološke, etnografske, tehničke i prirodoslovne građe te nematerijalne baštine.

Arheološka istraživanja regulirana su čl. 47. - 49. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i Pravilnikom o arheološkim istraživanjima.

Prilikom kupnje, darovanja, nasljeđivanja i zamjene, muzej mora imati ovjerenu izjavu o vlasništvu. Prilikom nabave predmeta nad kojim postoje autorska prava muzej mora nastojati pribaviti i autorsko pravo u skladu sa Zakonom o autorskom pravu i srodnim pravima, a ako to ne može, onda se odnos između vlasnika autorskog prava i muzeja rješava posebnim ugovorom.

U provođenju politike skupljanja muzeji moraju surađivati, dogovarati se i savjetovati s muzejima i drugim baštinskim ustanovama sličnih interesa i politike skupljanja te ih obavještavati o svojim namjerama, sukladno čl. 6., 8. i 9. Pravilnika o načinu i mjerilima za povezivanje u Sustav muzeja RH. Prijepore u provođenju politike skupljanja rješava Hrvatsko muzejsko vijeće.

Čuvanje i zaštita

Čuvanje i zaštita muzejske građe i muzejske dokumentacije niz je postupaka kojima se zaustavlja ili usporava prirodno propadanje muzejske građe i muzejske dokumentacije te umanjuju štetne posljedice prirodnih nepogoda ili štetnog djelovanja ljudi.

Muzeji su dužni provoditi preventivnu zaštitu muzejske građe i muzejske dokumentacije.

Preventivna zaštita sastavni je dio zaštite, a obuhvaća osiguranje primjerenih mikroklimatskih uvjeta (temperature i relativne vlažnosti zraka), svjetlosnih uvjeta (zračenja), uništavanja nametnika, kontrolu ljudi (osoblja i korisnika), prevenciju djelovanja štetnih tvari i ostale preventivne postupke.

Zaštita muzejske građe i muzejske dokumentacije, obvezno se provodi u prostoru za prijam građe, čuvaonicama, izložbenim prostorima, radionicama, knjižnicama, arhivima i pri transportu.

Preporučena mjera zaštite je fotografiranje svakoga muzejskog predmeta.

Preporučena mjera zaštite muzejske dokumentacije jest mikrofilmiranje inventarnih knjiga muzejskih predmeta svakih 5 godina.

Muzej redovito provodi zaštitu digitalnih zapisa i osigurava njihovu trajnost, u skladu s razvojem tehnologije.

Obrada muzejske građe

Stručna obrada muzejskih predmeta niz je postupaka koji obuhvaćaju:

- identifikaciju, determinaciju, klasifikaciju i kategorizaciju,
- analizu i opis,
- vrednovanje i interpretaciju,
- stručno istraživanje,
- dokumentiranje.

Izlučivanje

Izlučivanje muzejskih predmeta i muzejske dokumentacije postupak je trajnog otpisa muzejskih predmeta ili muzejske dokumentacije iz muzejskog fundusa.

Načini i razlozi izlučivanja muzejskog predmeta i muzejske dokumentacije jesu otpis zbog uništenosti, razmjena predmeta s drugim muzejom, pravnom ili fizičkom osobom i prodaja predmeta drugom muzeju, pravnoj ili fizičkoj osobi zbog nepodudarnosti s poslanjem muzeja.

Prijedlog za izlučivanje muzejske građe i muzejske dokumentacije donosi stručno vijeće muzeja na temelju obrazloženja u pisanom obliku koje daje stručna osoba s područja za koje se predmet izlučuje, uz suglasnost upravnog vijeća muzeja.

Razloge izlučivanja muzej mora iscrpno obrazložiti i dokumentirati te za to tražiti odobrenje Hrvatskoga muzejskog vijeća.

Tekst sadržava izuzete djelove prijedloga *Pravilnika o stručnim i tehničkim standardima za određivanje vrste muzeja, za njihov rad, te za smještaj muzejske građe i muzejske dokumentacije* koji je izradila Radna grupa MDC-a u sastavu: Višnja Zgaga, Markita Franulić, Lada Dražin-Trbuljak, Želimir Laszlo, Tončika Cukrov, Snježana Radovanlija Mileusnić i Vladimira Pavić.

Dopune i primjedbe na prijedlog Pravilnika dali su Vijeće Sustava muzeja i Vijeće matičara na osnovu sugestija koje su im dostavili stručni djelatnici iz muzeja Sustava muzeja.

Tekst objavljujemo smatrajući da može pomoći u obavljanju muzejske djelatnosti.